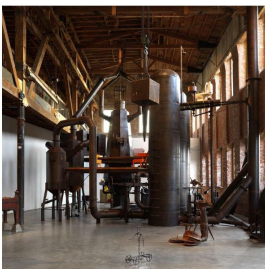

Joep van Lieshout stelt New York de vraag: branden we eerst alles plat of komt de verandering geleidelijk?

De Nederlandse kunstenaar beleeft zijn grootste expositie in de Verenigde Staten tot nog toe.

Anne van Driel 12 maart 2019, 18:18

De hoogoven Blast Furnace (2013) van kunstenaar Joep van Lieshout in de oude staalfabriek in Brooklyn.

In een oude staalfabriek in Brooklyn staat een staalfabriek voor de toekomst. Het is een donkerbruine stalen hoogoven, zo'n 12 meter hoog, compleet met filters en luchtvoorverwarmers. En wanneer kunstenaar Joep van Lieshout (56) erover vertelt, klinkt die toekomst niet eens zo ver weg.

'Er komt een tijd dat er alleen werk is voor bureaucraten, technocraten', zegt hij. 'Ik heb deze hoogoven, Blast Furnace, bedacht voor een fictieve stam van staalarbeiders, die verlangen naar de mens achter de machine.' De stam lijkt zelfs met de hoogoven te vergroeien: tussen het stof en de herrie, tussen de pijpen en het staal, staan bedden, stoelen en een toiletpot.

Koste wat het kost verlangen naar de terugkeer van zware industrie - het lijkt het huidige Amerika wel.

De hoogoven is onderdeel van *The Cryptofuturist and The New Tribal Labyrinth*, de grootste tentoonstelling van Atelier Van Lieshout in de Verenigde Staten tot nog toe. Vier grote zeecontainers waren er voor nodig om de 35 werken te verschepen van Rotterdam, waar Van Lieshout een werkplaats heeft, naar expositieruimte Pioneer Works, een voormalige staalfabriek voor onder meer treinrails, gevestigd in de havenwijk Red Hook in Brooklyn.

Van Lieshouts monumentale machines passen wonderwel in de imposante industriële hal (hoog plafond, oude houten balken). Het zijn apparaten die zowel een utopie als een dystopie beloven: of het nu gaat om een kernreactor, naar een eigen ontwerp van Van Lieshout, 'waarop 50 duizend huishoudens zouden kunnen werken'. Of de *Food Reaktor* - half machine, half organisme - 'waar in een niet nader omschreven proces van rommel voedsel wordt gemaakt'.

De werken - die kapitalisme, (over)consumptie, (over)productie en rendement tot in het extreme uitvergrooten - passen ook uitstekend bij Amerika. Maar daar heeft hij ze niet per definitie op uitgekozen, zegt Van Lieshout, een paar dagen na de opening van de tentoonstelling. 'Ik heb met de curatoren in de eerste plaats geprobeerd een goed overzicht van mijn werk te geven, vooral van de laatste tien jaar.'

Want Atelier Van Lieshout is een grote naam in Europa, maar in Amerika is het minder bekend. Al zijn hier wel verzamelaars (onder anderen acteur Brad Pitt en rapper Kanye West kochten werk van Van Lieshout aan). Maar het laatste decennium heeft de kunstenaar weinig in de VS tentoongesteld. Hij vertrok bij zijn Amerikaanse galeriehouders - kwestie van verschillende karakters, zegt hij. Nu is het tijd voor een hernieuwde poging. 'Voor mij is deze tentoonstelling bedoeld als een springplank naar Amerika.'

Want: 'De Verenigde Staten zijn superbelangrijk voor de kunst. Ik denk dat de helft van alle kunsthandel hier zit.' En dus is het doel een galeriehouders te vinden. 'Je merkt dat er een andere mentaliteit is dan in Nederland. Elke goede, succesvolle galeriehouders hier speelt eigenlijk zelf voor Ministerie van Culturele zaken: die regelt producties, opdrachten, tentoonstellingen en vervult een rol als producent en financier.'

Dat gaat wel lukken hoor, zegt Van Lieshout met de hem kenmerkende nonchalance. Afgelopen week heeft hij gesprekken gevoerd met een grote galerie uit New York; de eigenaar komt hem volgende week opzoeken in Rotterdam. 'Het enige wat nog ontbreekt, is de handdruk.'

titel: Pendulum (2019), installatie foto's van het werk van Atelier van Lieshout in Pioneer Works. Beeld RV

Hij is de laatste tijd veel met klokken bezig, zegt Van Lieshout, verwijzend naar *Pendulum* (2019), een geel gevaarte dat elke vijftien minuten een gong doet klinken, 'ter aankondiging van het einde van de wereld'.

'Ik denk dat we op een moment zijn aangekomen dat er iets moet gebeuren in onze maatschappij', zegt Van Lieshout. 'De vraag is, komt die verandering op revolutionaire of op evolutionaire manier tot stand? Branden we eerst alles plat, en beginnen we opnieuw, met heel weinig mensen? Of gaan we gewoon door?'

De *Pendulum* staat via raderen en staalkabels in verbinding met vervaarlijk boven de expositie bungelende valhamers. Elke dag om vijf uur 's middags komt er een naar beneden gezeild en die een alledaags voorwerp verplettert.

'Dat was nog wel een dingetje', grinnikt Van Lieshout. In een land waar een kunstwerk al om een uitstekende spijker kan worden verboden, werd de organisatie van Pioneer Works bij de werken van Atelier van Lieshout nogal zenuwachtig vanwege de 'veiligheidseisen'.

Zijn voorstel om tijdens de openingsavond een tv-toestel te vernietigen, werd om die reden afgekeurd. Nu ligt er een plat ijzeren pakketje onder het pletgewicht. 'Daar kwamen ze zelf mee aanzetten', zegt Van Lieshout. 'Best geestig; het was een geldteller. Dat mocht wel.'

1

The cryptofuturist and the New Tribal Labyrinth. Tot en met 14 april, Pioneer Works, New York.

1

HUMANOIDS

In Miami werd maandag het werk *Humanoids* van Atelier Van Lieshout (AVL) onthuld. De negen aluminium sculpturen staan in het park rond het Convention Centre, waar elk jaar de drukbezochte kunstbeurs Art Basel - Miami Beach wordt gehouden. Uit meer dan vijftig inzendingen werden zes internationale kunstenaars voor de openbare opdracht verkozen; naast AVL ook Franz Ackermann, Elmgreen & Dragset, Ellen Harvey, Joseph Kosuth en Sarah Morris. De *Humanoids* refereren onder meer naar vruchtbaarheid, groei en moleculaire structuren, en formuleren aldus de kunstenaar 'een subtiel statement over onze relatie met de maatschappij, natuur en de mens'. Je mag op de sculpturen zitten.